

Tomas Thuresson
tomas.thuresson@skogsindustrierna.org
08-762 79 63
072-546 79 63

Skogsstyrelsen
Skogsstyrelsen@skogsstyrelsen.se

2012-08-14

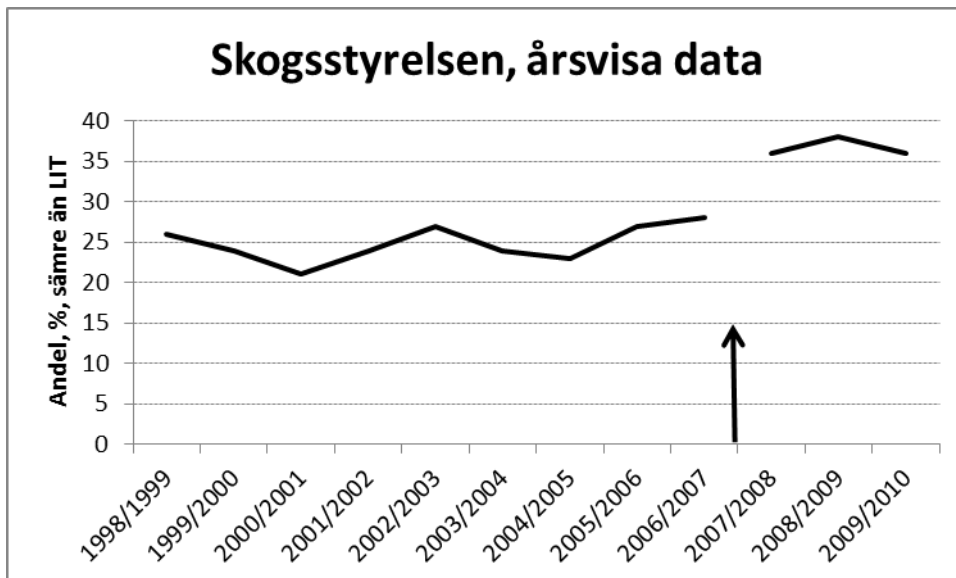
Ert D.nr. 2011/3281

Synpunkter på rapporten ”Uppföljningsrapport av miljöhänsyn - grunder”.

INLEDNING

Vi tackar för möjligheten att ge synpunkter på rapporten. Vi tycker också att den dialogprocess som lett fram till rapporten är principiellt bra och välkomnar en fortsatt dialog inom detta och andra områden.

Det är bra att Skogsstyrelsen (SKS) har insett att man måste arbeta om Polytaxsystemet till en ny och bättre designad hänsynsuppföljning. Rapporteringen kring Polytaxresultaten, baserat på felaktiga grunder och en förändrad instruktion (se resultatbild nedan) ledde till en ogrundad debatt om ett skogsbruk med för dålig hänsyn som dessutom rapporterades bli sämre.

Självklart skall fel och brister återkopplas till skogsbruket så att man kan bli bättre i hänsynstagandet. Skogsstyrelsens s.k. miljödialogen, där bl.a. Skogsstyrelsen, Skogsbruket och NGOer samarbetar har hanterat detta på ett bra vis och ansatsen att skapa ett system som både kan användas för utvärderingar och för ett ”... efterföljande lärande ...” är bra. Detta inte bara för att skogsbruket får ta del av hur Skogsstyrelsen tänker i dessa frågor, men också för att skapa en dialog om dessa frågor så att hela skogssektorns kompetens utnyttjas. Vi har goda

Föreningen Sveriges Skogsindustrier
Storgatan 19, Box 55525, 102 04 Stockholm
tel 08-762 72 60 fax 08-611 71 22
Servicebolag Arbio AB org. nr 55 60 67-2924
e-post info@skogsindustrierna.org
www.skogsindustrierna.org

förhoppningar att denna dialog skall leda fram till bättre rutiner och uppföljningssystem, samt en samsyn om mål, resultatnivåer och trender.

ÖVERGRIPANDE SYNPUNKTER PÅ RAPPORTEN

I grunden uppfattar vi rapporten positivt där gjorda förändringar mot mer transparens och större användning av data i lärandeprocesser är bra. Det är ovanligt att myndigheten ber sektorn att ge synpunkter på en remissversion som myndigheten själva inte tagit ställning till, men vi kan också se fördelar med detta. Rapporten (eller utkastet till rapport) står författarna dock själva för och detta gör det svårt för oss att ge ett fullödigt remissvar. Vi uppfattar att delar av rapporten är enskilda författares idéer, som med ekonomiska restriktioner och statistiska bedömningar kanske bör revideras. Bl.a. av detta skäl är våra synpunkter begränsade till mer principiella reflektioner kring processen så långt.

Vi ger gärna senare mer specifika synpunkter på förslag som Skogsstyrelsen senare lägger och står bakom. Med detta sagt har vi ändå följande synpunkter på processen och rapportens innehåll.

- 1) Vi anser att förankringsprocessen som lett fram till rapporten (genom projektgruppen) har varit bra. Skogsstyrelsen har också tagit till sig av skogsbrukets synpunkter på ett bra vis. Processen har emellertid varit schemamässigt snäv vilket gör att skogsbrukets interna förankring har varit en utmaning. Detta måste beaktas om vi här i något stycke kanske uttrycker åsikter som inte förts fram tidigare.
- 2) Vi anser vidare att syftet med rapporten - att förbättra uppföljningen så att statistiken kan användas vid utvärderingar av politiska mål är bra och viktigt.
 - a) Det är bra att man ska försöka observera mer objektivt faktabaserat och mindre på omdömen. Den tydligare uppdelningen mellan uppföljning och utvärdering är en klar förbättring. Det är viktigt att vid uppföljningen, så långt möjligt, täcka upp även potentiellt relevanta parametrar (som inte just nu är intressanta) då mål och värderingar som grund för en utvärdering kan variera över tiden.
 - b) Det är också viktigt att de data som samlas in och presenteras har stringens och trovärdighet i ett brett perspektiv och att resultaten kan beskrivas både i pedagogiska och statistiska termer på ett trovärdigt vis.
 - c) En delorsak till Polytax haveri från 2008 och framåt, har som vi uppfattat det varit organisatoriska förändringar kring Polytax utveckling och drift, där inte tillräcklig skogsinventerings- och statistisk kompetens tillgodosetts. Det är här viktigt att den skogsstatistiska kompetensen säkerställs i den fortsatta utvecklingen – den pedagogiska kompetensen inom SKS upplever vi inte som något problem. Meningen på sid 23 i rapporten som börjar ”Om man ställer allt för höga krav på precision ...” är förhoppningsvis inte ett utslag för denna brist, utan reflekterar förmodligen mer en vilja hos författarna att skapa en pedagogisk användbart system. Men en icke-signifikant förändring (en förändring

- inom felmarginalen) är helt enkelt inte en förändring, utan kan i denna typ av areell inventering bero på en slumpmässig snedhet i stickprovet.
- 3) Rapportens problematiserande delar är i grunden bra, men vi anser att den utvärderande diskussionen om Polytax "haveri" inte är tillräcklig.
 - a) Exempelvis avstår man från att problematisera kring lagtext, föreskrift och allmänt råd, vilket förmodligen beror på att detta i miljödialogen hanteras av en annan gruppering – så detta är ok.
 - b) Mer bekymmersamt är att man i ett stycke (4.4.a) "Skenbar försämring p.g.a. ändrad praxis?" beskriver att bara "En viss del ..." av förändringarna i figuren ovan från 2006/2007 till 2008/2009 beror av "..ändrad praxis/tolkning". Detta anser vi är fel. Det finns ingenting som tyder på att skogsbrukets agerande har blivit sämre i skogen. Skogsbrukets egna utvärderingar motsäger detta. Dessutom är det i det närmaste omöjligt att få en samlad entreprenörskår att så snabbt ändra beteende så att det skulle bli signifikanta utslag i denna typ av uppföljningar på så kort tid. Vi anser det viktigt att man i rapporten inte fortsätter antyda att skogsbrukets miljöhänsyn har försämrats under den rapporterade perioden. Skogsbruket har fortfarande fel och brister och rätta till, men vi anser också att skogsbruket under senare år har förbättrat hänsynen, vilket alltså inte avspeglas i inventeringsresultaten.
 - c) Det saknas en utvärderande diskussion om hur Polytax har kommunicerats ut till skogsbruket. Hur har värderingsgrunderna och "mätningen" kommunicerats, hur har pressmeddelandena följts av lärande konferenser och hur har myndigheten informerat och gett skogsbruket goda råd i hur SKS sett på hänsyn. I SUS-utvärderingen (Meddelande 2-2002, Skogsstyrelsen, sid 48) visades det på tydliga samband mellan SVS-distriktens utbildnings- och informationsaktivitet till skogsbruket på distriktsnivå och tagen miljöhänsyn. Hur har dessa informationsaktiviteter utvecklats sedan början av 2000-talet? Det är viktigt att en sådan diskussion förs för att undvika upprepningar av tidigare misstag och för att peka på vad man i nästa omgång av uppföljningssystemet (inkluderande återkopplingen till skogsbruket) måste bli bättre på. Varje generation skogsbrukare måste få relevant information och alla skogsbrukare måste nås. Här har det organiserade skogsbruket och Skogsstyrelsen ett gemensamt ansvar att informera, ge kurser och ge goda råd.
 - 4) Då synen på vad som är naturvärden att slå vakt om eller att gynna skiftar mellan experter och över tiden, så kanske man bör vara försiktig att vid utvärderingar ställa frågor som om "det går bra".
 - a) Bättre är då att (som i princip föreslås i rapporten) att så långt möjligt arbeta utifrån grundansatsen att samla in objektiva mätbara strukturdata och kanske baserat på dessa utvärdera om det går som man för tillfället vill att det ska gå. Biologiska uppföljningar (utanför systemet) bör utöver detta komplettera dessa strukturmätningar.
 - b) Av samma anledning kan man kanske inte hävda att resultaten (sid 12) ger ett "kommunicerbart mått på skogsbrukets påverkan på miljövärden".

Resultaten ger som vi ser det ett mått på hur stor överensstämmelsen är med önskad målbild för hänsyn vid avverkning, vilket är något annat.

- 5) Vi stödjer tankarna på att etablera ett externt användarråd och likaså tankarna kring att etablera en delvis oberoende kontrollinventeringsfunktion. Detta kommer öka genomskinligheten, stärka förankringen och kommunikationen av resultaten och ger en högre trovärdighet i både Skogsstyrelsens och skogsbrukets miljöuppföljning.

SPECIFIKA SYNPUNKTER

- 1) Det är bra att man beskriver att det är viktigt att skilja på SKS rättsliga tillsyn och inventeringen som ett medel för att skapa underlag för analyser.
 - a) Hänsyftningen till Riksskogstaxeringen (RT) är också här bra. RT har i alla tider samlat in data som så långt möjligt är objektiva, mätbara och utan definitionsdrift över tiden.
 - b) Det är viktigt att skapa gränssnitt gentemot RT och samarbetet med RT behöver konkretiseras. Dessa delar antyds i rapporten, med det är svårt att konkret se hur detta skall utvecklas.
 - c) I den nuvarande 5/7 inventeringen är ”substratinventeringen” en sådan objektiv metod som baseras på mätbara data. Viktigt är här att i det fortsatta arbetet säkerställa denna inventerings kontinuitet.
- 2) Skogsindustrierna är synnerligen tveksamma till resonemang om sammanvägda index för olika hänsynsfunktioner. Det är stor risk att man går bort sig här, att det blir index som mer återspeglar konstruktörens syn på ”vikt” än reella uppföljningsdata. Låt forskare och utvärderare skapa sådana index, eller andra typer av analyser. Myndigheten bör inte ge sig in på denna typ av matematik. Hela kapitel 3.2. känns tveksamt!
- 3) I bakgrundsbeskrivningen utelämnas olika hantering av begreppet ”berörd del” som en förklaringsvariabel till olika uppföljningsresultat mellan näring och SKS. Det vore bra om det kom till ett resonemang om detta och om skillnader i SKS och näringens uppföljningssystem, där man mer specifikt pekar ut problem, bister och fördelar med varandras olika metoder idag. Detta kan sedan vara en del i underlaget för att bygga ett nytt system.
- 4) Det kan vara viktigt i rapporten att notera att skogsbruket inte primärt använder uppföljningar och utvärderingar för att relatera dessa till certifieringsnivåer. Kvalitetsuppföljning är en normal del av arbetet och lär fortgå med eller utan certifieringssystem. Egenutvärderingar är också en del av sektorsansvaret som skogsbruket bejaktar.
- 5) Uppföljningarna kan ta reda på vad som brister och man kan tillsammans med andra databaser analysera delorsaker till var när och hur det brister såsom det beskrivs i rapporten på sid 34. Detta gjordes f.ö. redan i SUS-utvärderingen (se exv. Meddelande 2-2002, Skogsstyrelsen). Att analysera ”varför?” kräver däremot ett närmare samspel med verksamhetsutövaren. Här bör man kanske fundera vidare på hur man inkluderar detta i systemet.
- 6) Författarna pekar på att metoden skall kunna hantera även dynamik på landskapnivå och nyskapande av miljövärden.

- a) Detta är principiellt goda tankar som vi stödjer, men hur skall det genomföras och vilka resurser krävs för detta?
- b) Tankarna på samkörning av GIS-skikt och riksskogstaxeringsdata (och andra data som markägarspecifika data etc.) är goda, men när man fortfarande som vi förstår det inte har ett fungerande fält-GIS lösning i Polytax som säkerställer en bra geo-referering av fältobservationerna känns dessa delar som lite överkurs. Bra om man kan peka ut realistiska mål för hänsynsuppföljningen i olika genomförande-steg.
- 7) Sid 14. Stycket om skogsbrukets påverkan behöver ses över. Indelningen av påverkansbedömning måste göras mer nyanserad. Negativ påverkan kan vara temporär och/eller reversibel eller konstant och/eller irreversibel. Detsamma gäller en positiv påverkan. Normalt vet vi inte var på en sådan skala en åtgärd befinner sig. Bättre att neutralt tala om avvikelser i någon riktning från önskad målbild? Notera att även avsättningar borde kunna ses som en åtgärd för att främja miljövärden. Det måste väl f.ö. vara fel att påstå att nyckelbiotoper inte kan nyskapas?
- 8) Förstår inte stycket ”Beaktat att...” på sid 14. Vi håller med om att Riksskogstaxeringen bör utnyttjas för helhetsbilder av bl.a. nyskapande. Men tankarna på att också inventera gallringar i äldre gallringsskog känns som dålig prioritering av Skogsstyrelsens knappa resurser.
- 9) På sidan 32 i rapporten beskrivs hur lottningsförfarande etc. ser ut och hur stora arealer och hur många objekt som avverkas per år. Här bör man också beskriva att det kanske bara avverkas ca 200.000 ha per år eftersom rapporten förmodligen annars kan missuppfattas avseende detta.
- 10) På sidan 34 under stycket ”Avverkningsanmälan”, bör man kanske skriva något om vad statistikförordningen ger för begränsningar avseende publicering av resultat för exv. enskilda ombud, företag, etc. Detta kan annars skapa förväntningar som inte kan uppfyllas.
- 11) Reflektionerna med syftning på bl.a. Heureka är intressant, men är som vi ser det mer av diskuterande karaktär och kanske inte skall tynga uppbyggnaden av ett nytt hänsynsuppföljningssystem.

SLUTLIGEN

Vi ser fram emot det fortsatt viktiga arbetet med att ta fram ett nytt system för hänsynsuppföljning och önskar Skogsstyrelsen och projektgruppen lycka till i det fortsatta arbetet.

Med vänlig hälsning

Mårten Larsson
Skogsdirektör

Tomas Thuresson
Rådgivare

Kopia: Magnus Fridh & Svante Claesson, Skogsstyrelsen